

اخلاق، فناوری و حسابداری حرفه‌ای در عصر دیجیتال

Christopher Arnold

کند. انتظارات از این حرفه همچنان روبه‌رشد است. برای حفظ مرتبط ماندن، حرفه حسابداری و شایستگی‌های مهم حسابداران شاغل باید متحول شوند.

حرفه برای داشتن هماهنگی مناسب، باید پرسش‌های مناسبی را مطرح کند و پاسخ‌های قاطعی برای آنها پیدا کند، و در هر کجا که بی‌اطمینانی دستیابی به پاسخ را دشوار کرد، باید بحث و گفتگوی خود را با اصرار و تمرکز ادامه دهد.

حرفه در حال تلاش برای رسیدن به پاسخ است. آموزش حسابداری یک اولویت راهبردی برای فدراسیون بین‌المللی حسابداران است. فدراسیون در سال ۲۰۱۹ رویکردی جامع و یکپارچه برای پاسخگویی به چالش‌ها و فرصت‌های آموزش حسابداری ایجاد کرده است. خلاصه‌ای از این مطالب، در سندی با عنوان پیشرفت در رویکرد جدید فدراسیون بین‌المللی حسابداران در جهت پیشبرد آموزش حسابداری^۱ آورده شده است.

اکنون حرفه حسابداری در حال تغییر است و تغییرهای بیشتری نیز در راه دارد. فناوریهای جدید موجب این تغییرها هستند. این مسئله موضوع جدیدی نیست: این حرفه در قرن گذشته با انقلاب فناوری تعدیل شده و پیشرفت کرده است. هرچند که موفقیت یک موهبت نیست؛ حرفه تنها با پاسخ‌های دقیق و متفکرانه به چالش‌های امروزی و آمادگی برای چالش‌های آینده به موفقیت دست خواهد یافت.

اهمیت اصول اخلاقی در کار حسابداران حرفه‌ای با گذشت زمان تغییر نخواهد کرد، اما استفاده از بنیاد حرفه در وضع اصول اخلاقی اشکال مختلفی را به خود خواهد گرفت. از آن جا که همه جوامع و نظام‌های اقتصادی دیجیتالی می‌شوند، عملکرد مالی سنتی حسابداران حرفه‌ای با حجم زیادی از داده‌ها، در حال رسیدن به مقیاس و سطحی از پیچیدگی است که در بسیاری از موارد، فراتر از آن است که حسابدار حرفه‌ای یا هر شخص دیگر که آموزش دیده، بتواند به آن رسیدگی

اگر این مسئولیت به طور واضح در دامنه تعهد اخلاقی سنتی حسابدار حرفه‌ای ذکر نشده باشد؟

۳- حسابداران حرفه‌ای باید چقدر در مورد ملاحظات جدید مربوط به فناوری اطلاعات و ارتباطات بدانند، که فراتر از شایستگیهای مهم سنتی باشد؟

گفتگوی نتیجه‌بخشی بود و در استمرار آن شکی وجود ندارد. در زیر نکته‌های مهمی از این رویداد آورده شده است.

آیین اصول اخلاقی باید چه میزان تغییر کند و چه پشتیبانی می‌تواند برای آن سودمند باشد؟

شرکت‌کنندگان در این رویداد بر این توافق بودند که آیین اصول اخلاقی، رهنمودی مبتنی بر اصول را در سطح بالا برای بیشتر موضوعهای اخلاقی مرتبط با فناوری فراهم می‌کند. احتمال نیاز به تغییر در الزامهای اصول اخلاقی و اندازه این تغییرات، موضوعی بود که نیاز به بحث مفصلتری داشت.

بعضی از شرکت‌کنندگان با قاطعیت بر این باور بودند که تغییر در آیین اصول اخلاقی باید بسیار جزیی صورت گیرد یا هیچ تغییری انجام نشود. آنها اثبات کردند که هرچه جزئیات آیین اصول اخلاقی در زمینه اخلاق و فناوری بیشتر و دقیقتر باشد، تحولاتی فناوری با سرعت بیشتر، موجب منسوخ شدن آیین اصول اخلاقی می‌شوند. آنها ابراز نگرانی کردند که تدوین آیین اصول اخلاقی دقیقتر ممکن است تصویب و اجرای آن را در سطح جهان تضعیف کند؛ زیرا حوزه‌های گزارشگری را به سمت در نظر گرفتن معایفیهایی برای خودشان سوق می‌دهد.

بعضی از شرکت‌کنندگان استدلال کردند که حسابداران حرفه‌ای با مسائل اخلاقی دارای تنوع درخور توجه مواجه نیستند، بلکه زیر شرایط جدیدی قرار دارند که بر این اساس باید آیین اصول اخلاقی فعلی را اعمال کنند. به هر صورت سرقت، سرقت محسوب می‌شود؛ حتی اگر به جای سرقت کالاهای مادی، اطلاعات به سرقت برده شود. در همین راستا، حرفه باید راه‌های جدیدی برای انجام همان کارها پیدا کند. برای نمونه، یک فرد شاغل، در صورتی که روشهای جدید برای ارائه خدمات موجود کافی باشد، نیازی به توسعه خدمات جدید ندارد.

فدراسیون یک اجلاس جهانی چهارروزه مجازی با عنوان **حسابدار مورد انتظار: روندهای جهانی در تحول آموزش و توسعه**^۲ در تاریخ ۱۶ تا ۱۹ نوامبر سال ۲۰۲۰ برگزار کرد که سه موضوع اصلی فناوری، محیط و جامعه را مورد توجه قرار داد.

هیئت استانداردهای بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای برای حسابداران (IESBA) در حال انجام ابتکاری در فناوری است که هدف آن، شناسایی پیامدهای اخلاقی احتمالی تحولاتی فناوری در جهت استحکام و ارتباط اصول بنیادین و استانداردهای استقلال در آیین بین‌المللی اصول اخلاق حرفه‌ای برای حسابداران حرفه‌ای (از جمله استانداردهای بین‌المللی استقلال) (the Code) و همچنین روشهایی است که می‌توان از فناوریها در جهت پشتیبانی و افزایش رعایت ضوابط استفاده کرد.

هیئت در دسامبر ۲۰۱۹ گزارشی ارائه داد و زمینه را برای پاسخگویی اساسی و به موقع به چالشهای اخلاقی و منافع عمومی ناشی از تحول دیجیتالی فراهم آورد. هیئت به تازگی کارگروه جدیدی را تشکیل داده است تا به تدوین رهنمود برای کمک به حسابداران و حسابرسان در جهت اصول اخلاقی مهمتر و چالشهای استقلال ناشی از فناوریهای در حال توسعه، سرعت بخشد. هیئت در نشست مارس ۲۰۲۱ خود، شرایط کار کارگروه جدید را تصویب کرد و جدول زمانی جدیدی را برای پیش نویس پیشنهادی مرتبط با فناوری تعیین کرد.

فدراسیون در اکتبر ۲۰۲۰، گروهی متشکل از بیش از ۳۰ نفر به نمایندگی از سازمانهای حرفه‌ای حسابداری، موسسه‌ها، حسابداران شاغل در کسب‌وکار، دانشگاه‌ها و تدوین‌کنندگان استاندارد بین‌المللی در سراسر جهان تشکیل داد. در دستور کار این گروه، **الغای عصر دیجیتال (هوش مصنوعی و خودکارسازی فرایند رباتیک، زنجیره بلوکی، فضای ابری، داده، و اصول اخلاقی)**^۲ و رعایت آیین اصول اخلاقی زیر این شرایط جدید بود.

موضوع بحث این گروه شامل سه موضوع مشخص بود:

۱- در واکنش به پیشرفتهای فناوری، آیین اصول اخلاقی باید به چه اندازه تغییر کند؟

۲- چه شخصی در خصوص مسایل اخلاقی پاسخگو است

آیین اصول اخلاقی رهنمودی مبتنی بر اصول را در سطح بالا برای بیشتر موضوعهای اخلاقی مرتبط با فناوری فراهم می‌کند

می‌کند: به گفته یکی از شرکت‌کنندگان، به دلیل وجود بی‌نظمی در داده‌ها، سامانه‌هایی که از طریق الگوریتم یاد می‌گیرند، ممکن است "از نظر فنی درست اما از نظر حرفه‌ای نادرست" باشند.

گروه بر این تأکید داشت که اتکای بیشتر به فناوری در تصمیم‌گیری، مسائلی مرتبط با الزامهای موجود آیین اصول اخلاقی در خصوص اتکا به دیگران ایجاد خواهد کرد و این مسائل مستلزم مطالعه بیشتر هستند.

بر اساس نظر برخی از شرکت‌کنندگان، حفظ قضاوت حرفه‌ای مستلزم آن است که حسابدار حرفه‌ای تنها با درک کاملی از سازمان درباره اتکاپذیری سامانه موردنظر، قضاوت کند.

حسابدار حرفه‌ای باید به چه اندازه آگاهی داشته باشد؟

نیاز اساسی به مهارت‌ها و ایده‌هایی که امکان رشد را فراهم می‌سازد، همانند تعهد به یادگیری مستمر، تردید حرفه‌ای و مشارکت در یک مدل چندرشته‌ای از مهمترین نتیجه‌گیریهای این گروه بود.

اخلاق حرفه‌ای در میان این مفاهیم قرار ندارد. فدراسیون در فراخوان ذینفعان به تصور دوباره حسابدار آینده در ژانویه ۲۰۲۰، فرد را در مرکز آمادگی برای آینده قرار می‌داد و در نتیجه، مسئولیت هر حسابدار حرفه‌ای را در مورد یادگیری مستمر و توسعه شغلی، برجسته می‌کرد که همین موضوع، موفقیت در عصر دیجیتال را امکان‌پذیر خواهد ساخت. یک رویکرد منفعل و مبتنی بر رعایت ضوابط، باید جای خود را به یک رویکرد فعال متناسب با هر فرد بدهد.

ارائه مطالعه‌های موردی، به عنوان راهی متداول برای پیشرفت پدید آمد. حرفه می‌تواند به جای تمرکز بر تغییرها در آیین اصول اخلاقی، درخواست رهنمود برای موضوعهای اخلاقی جدید در فناوری را با بحث در مورد اختلافهای جزئی و پرسشهای باز در ارتباط با کاربردهای ویژه اصول آیین اخلاقی در موقعیتهای زندگی واقعی برآورده کند. ارائه رهنمودهای غیرالزامی از طریق بررسیهای موردی و دیگر مطالب می‌تواند به شاغلان در تفسیر و به کارگیری آیین اصول اخلاقی کمک کند.

چه کسی پاسخگو است؟

با توجه به اینکه کسب‌وکارها با دیجیتال سازی و پیشبرد در تحولات فناوری پیچیده‌تر می‌شوند، پرسشهایی در مورد اتکای بیش از حد به فناوری مطرح می‌شود.

سامانه‌های هوشمند مصنوعی، نگرانیهای گسترده و عمیق در خور توجهی را ایجاد کردند. منطق یک سامانه در تولید یک خروجی ویژه ممکن است تنها برای توسعه‌دهنده آن روشن باشد؛ یا تنها برای افرادی که دارای دانش فنی فوق پیشرفته‌ای هستند که منطبق با دانش توسعه‌دهنده است. برخی از سامانه‌ها، به ویژه آنهایی که از قابلیت یادگیری ماشین برخوردار هستند، ممکن است خروجیهایی ارائه دهند که حتی توسعه‌دهنده آنها هم نتواند درباره آنها توضیحی ارائه دهد.

یکی از شرکت‌کنندگان پرسید "چگونه مسئولیت چیزی را به عهده می‌گیرید که بر آن کنترلی ندارید؟"

رویدادهای تاریخی بسیار مخرب، همانند همه‌گیری کووید ۱۹ (COVID-19)، اتکا به این سامانه‌ها را چالش برانگیزتر

اگر پاسخ شما به هر یک از این پرسشها مثبت است، لطفاً با مرکز اطلاع‌رسانی فدراسیون بین‌المللی حسابداران در میان بگذارید. با توجه به بازخوردهایی که دریافت کنیم، به‌کارمان برای به‌اشتراک‌گذاری رهبری اندیشه در **دروازه دانش**^۴ ادامه خواهیم داد.

توجه داشته باشید که به‌تازگی انجمن حسابداران حرفه‌ای خبره کانادا، انجمن حسابداران رسمی اسکاتلند و فدراسیون بین‌المللی حسابداران در راستای ایجاد یک کارگاه مجازی جالب‌توجه و به‌منظور بررسی چگونگی استمرار ارزش افزوده حسابداران حرفه‌ای در دنیای دیجیتال، با یکدیگر همکاری کردند. این رویداد بر مقاله اکتشافی **هدایت اخلاق در عصر پیچیدگی و تغییر دیجیتال**^۵ متمرکز بود.

همچنین در این زمینه، اقدام هیئت استانداردهای بین‌المللی آموزش برای حسابداران را دنبال کنید.

مرحله دوم نوآوری در فناوری، فناوری‌هایی را دربر می‌گیرد که زیر عناوین گسترده **زنجیره بلوکی**^۶، **امنیت سایبری**^۷، **اینترنت اشیا**^۸، **خدمات مبتنی بر ابر**^۹ و **راهبری داده‌ها**^{۱۰} به‌دست آمده‌اند.

پانوشتها:

- 1- Progressing IFAC's New Approach to Advancing Accountancy Education
- 2- The Anticipatory Accountant: Global Trends Transforming Learning & Development
- 3- ABCDE of the Digital Age (Artificial Intelligence and Robotic Process Automation, Blockchain, Cloud, Data, and Ethics)
- 4- Knowledge Gateway (IFAC website)
- 5- Ethical Leadership in Era of Complexity and Digital Change
- 6- Blockchain
- 7- Cybersecurity
- 8- Internet of Thing (IOT)
- 9- Cloud- Based Services
- 10- Data Governance

منبع:

. Arnold C., **Ethics, Technology, and the Professional Accountant in the Digital Age**, IFAC, April 2021

در عصر دیجیتال، داشتن تخصص در زمینه فناوری اطلاعات و ارتباطات برای حسابدار حرفه‌ای اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. به‌نظر یک شرکت‌کننده: "**حسابداران حرفه‌ای چگونه درباره آنچه که نمی‌دانند، آگاهی پیدا می‌کنند؟**" یادگیری و آموزش ضروری است که به حسابدار حرفه‌ای کمک کند تا با پیشرفتهای فناوری همراه باشد. برخی از افراد گروه پیشنهاد دادند که **سازمانهای حرفه‌ای حسابداری (PAO)** باید نقش مهمی در تامین این خواسته داشته باشند. افراد گروه همگی بر این توافق داشتند که میزان دانش مورد نیاز حسابدار حرفه‌ای بسته به نقش وی، تفاوت خواهد داشت. در یک نقش، حسابدار حرفه‌ای ممکن است به مهارتهای لازم برای تحقیق، ترکیب و تحلیل داده‌ها نیاز داشته باشد، در حالی که در نقش دیگر ممکن است به مهارتهای لازم برای همکاری با مهندسان داده‌ها احتیاج داشته باشد. بعضی از شرکت‌کنندگان الزامی می‌دانند که حسابداران حرفه‌ای صرف‌نظر از نقشی که دارند، باید درک کافی در مورد چیزی که گفته می‌شود، داشته باشند، پرسشهای مناسبی از افراد مسئول تهیه داده‌ها بپرسند و داده‌ها را برای کمک به تصمیم‌گیری، معنی کنند. یکی از شرکت‌کنندگان گفت: "**حسابدار حرفه‌ای نمی‌تواند تسلیم شود و بگوید «دستگاه به من گفت...» و نمی‌تواند بدون درک منطق زیربنایی داده‌ها، آنها را بدون استفاده از شایستگیهای موجود همانند تفکر انتقادی، تردید حرفه‌ای و قضاوت حرفه‌ای، بپذیرد.**"

گسترش گفتگوی مشترک

همه شرکت‌کنندگان در این رویداد تاکید داشتند که چون سرعت تغییر، پرسشهای جدیدی درباره تناسب حرفه، از جمله برای استانداردهای بین‌المللی، برای عصر دیجیتال مطرح می‌کند، همکاری میان همه ذینفعان الزامی خواهد بود. فدراسیون اعضای خود را به پیوستن به این گفتگو تشویق می‌کند.

آیا اظهارنظر بیشتری در این زمینه دارید؟ آیا نمونه‌هایی از مسائل اخلاقی یا بررسی موردی در اختیار دارید که آنها را به‌اشتراک بگذارید؟ آیا رهنمودی دارید که بتواند برای سازمانهای حرفه‌ای حسابداری و اعضای آنها سودمند باشد؟